

IRAKIN PURKKAJEEUS

Hassan Blasim

dramatisoinut Lucas Svensson

suomentanut Sampsa Peltonen

I NÄYTÖS

KOIRAT juoksevat pimeässä ympäriinsä. Ne haukkuvat rauhattomasti, vikisevät, tungeksivat päällekkäin, nuolevat toistensa takamuksia, yrittävät nylkyttää kuka ketäkin ja käydä toistensa kimppuun. Semmoista kuin nyt elämä on.

1

MINÄ 1

Kävi ilmi, että äiti oli syöttänyt mulle paskaa. Se oli jo viikon ajan ujuttanut sitä riisin, perunamuusin ja keiton sekaan. Mä olin kalpea kolmevuotias.

MINÄ 2

Isä uhkas avioerolla, mutta äiti ei välittänyt. Sen sydän oli kivettynyt lopullisesti. Äiti ei ikinä antanu mulle anteeks sitä mitä mä tein, enkä kyllä minäkään ole unohtanu, kuinka julma se mulle oli. Isä sitten yritti pelastaa mun lapsuuteni kaikella rakkaudella minkä vaan itsestään irti sai. Niinkun joku pyhimys ihmisteurastamossa. Oli mikä tahansa vastoinkäyminen, isä kommentoi siihen lempisanonnallaan:

PIKKUVELI

“Kaikki tässä katoavaisessa maailmassa tapahtuu niin kuin kirjoitettu on.”

MINÄ 2

Mä oon ehkä maailman nuorin murhaaja. Murhaaja joka ei muista rikoksestansa mitään. Mulle se on pelkkä tarina jota mulle on kerrottu. Me elettiin köyhällä alueella, jossa ei ollu viemäröintiä. Aasukkaat hankki pihoilleen kolmella dinaarilla saostussäiliöitä.

MINÄ 1

Kerran äiti torkahti keskipäivän aikoihin kattotuulettimen alle. Mä hiivin vuotta nuoremman pikkuveljen kans ulos. Pihalla ei ollut muuta kun orpo viikunapuu ja se paskatankki.

MINÄ 2

Tu.

PIKKUVELI

Mitä?

MINÄ 1

Tuu ja ota vene mukaan.

PIKKUVELI

Tankin suuaukko oli peitetty vanhalla tarjottimella, jonka päällä oli iso kivi.

MINÄ 2

Auta.

PIKKUVELI

Jaksettiin just ja just vierittää kivi pois. Sitten alettiin heitellä pikkukiviä suuaukosta sisään. Se oli meidän lempileikki.

MINÄ 1

Naapurintäti Umm Ala oli taitellu meille paperiveneitä..

UMM ALA

Minä taittelin pojille paperiveneitä..

MINÄ 2

Joita me sitten uitettiin siinä tankin kakkameressä.

UMM ALA

Missä veljes on? Missä?

MINÄ 1 & 2

Väittävät että mä työnsin veljeni viemäritankkiin ja juoksin talon katolle kanakoppiin piiloon.

UMM ALA

Missä veljes on?

MINÄ 1

Koko naapurusto pääsi mässäileen tän tankkionnettomuuden kauhukarnevaaliilla.

NAAPURI 1

Saisko tänne tyhjennysauton?

NAAPURI 2

No ei.

MINÄ 1

Ei tyhjennysautoa siihen hätään saanut kiinni. Tankkia äyskäröitiin sillä mitä käteen sattui.

MINÄ 2

Katukoirat säntäili ympäriinsä.

KOIRA 1

Hau hau hau

MINÄ 2

Ennen kun aurinko ehti laskea, se saatiin esiin: kuollu lapsi, paskavettä käärinliinana.

MINÄ 2

Isompana yritin että josko se putos sinne itse ja mä juoksin pakoon koska pelästyin.

PIKKUVELI

Sinäähän tunnustit.

MINÄ 1

Itse en muista siitä mitään. Mulle se oli vaan kertomus. Pelkkä tarina, jolla saatettiin millon tahansa viihdyttää ihmisiä.

ÄITI

Syö nyt.

MINÄ 2

Mitä sä teet?

MINÄ 1

Viikkoa myöhemmin naapurintäti Umm Ala kävi kurkkaamassa ovesta ja näki äitin.

MINÄ 2

Sillä oli viemäriiletettä pienessä kupissa.

ÄITI

Lopeta. Anna mun olla.

MINÄ 1

Se tarttu hitaasti muovilusikkaan ja sekotti paskaa ruuan joukkoon ja syötti mulle kyneleet valuen.

UMM ALA

Anna lapsen olla, anna lapsen olla.

ÄITI

En ikinä. EN IKINÄ IKINÄ IKINÄ.

MINÄ 1 & 2

Äiti oli ihan sekasin surusta. Ei antanut mulle ikinä anteeksi. Isä ei vielä silloin ollut hapantuvokkosalalla. Se ajoi panssarivaunua. Elettiin sodan ensimmäistä vuotta.

MINÄ 1

Äiti katseli telkkarista seremonioita, joissa presidentti luovutti sankarisotilaille ansiomerkkejä.

ÄITI

Voitko olla hiljaa, mä katson tätä.

MINÄ 1

Ajatteli kai että jos vaikka isä näkyisi palkittavien joukossa.

ÄITI

Voitko olla hiljaa.

MINÄ 2

Kuulin ihmisten usein sanovan, että "elämä jatkuu". Meidän elämä oli kuitenkin räjähtänyt ympäriinsä niin kuin papetit. Keksinkin päässäni kaikkia kuvia, joilla rankasinkin äitiä ja muita.

ÄITI

Mikä se on?

MINÄ 1

Rekka joka ajaa lasten päitä mäsäksi.

MINÄ 2

Meidän kulmilla kiersi aasin vetämä kärry josta sai ostaa öljyä.

LAPSET

Nyt nyt kato..

MINÄ 1

Lapset seuras kärryjä ja odotti, että aasin järkyttävä vehje alkais seistä.

LAPSET

Nyt nyt kato, nyt se jo törröttää.

MINÄ 1

Mä panin silmät kiinni ja kuvittelin, miten aasin vehje..

ÄITI

..älä älä..

MINÄ 1

..menis äitin oikeesta korvasta sisään..

ÄITI

..ÄLÄÄÄÄÄÄ

MINÄ 2

..ja vasemmasta ulos..

ISÄ

Poika..

MINÄ 2

Isä, sä tulit kotiin. Mitä tapahtu?

ISÄ

Sota vei kuule poika jalan isältä..

MINÄ 2

Ei hitto. Menikö mitään muuta?

ISÄ

Pallit meni samalla..

MINÄ 2

Ei hitto..

ISÄ

Niinpä.

MINÄ 2

Et sitten voi tehdä mulle uutta veljee.

ISÄ

Ei onnistu.

MINÄ 2

Isä älä itke.

ISÄ

Ainoo poikani.

MINÄ 2

Mitä sä isä nyt aiot?

ISÄ

No noita hapanvihanneksia taas.

MINÄ 2

Mulle se oli vaan kertomus. Pelkkä tarina, jolla saatettiin millon tahansa viihdyttää ihmisiä.

2

PAKOLAINEN

Ne on murhaajia ja vehkeilijöitä kaikki tyynni: mun vaimo ja lapset ja naapurit ja työkaverit ja Jumala profeettoineen ja hallitus ja sanomalehdet.

HASSAN

Jokaisella vastaanottokeskuksen asukkaalla on erikseen tositarina ja arkistotarina.

VIRKAILIJA

Istumaan.

HASSAN

Arkistotarinoita maahan saapuvat pakolaiset kertovat saadakseen humanitaarisista syistä turvapaikan. Ne tarinat päättyvät Maahanmuuttoviraston mappeihin.

PAKOLAINEN

Anon täältä turvapaikkaa niitten kaikkien takia..

HASSAN

Minä vain käännän heidän tarinansa.

VIRKAILIJA

Hitaampaa kiitos..

HASSAN

Kerro niin hitaasti kun pystyt..

PAKOLAINEN

Enkö mä nyt jo puhu sairaan hitaasti? ENKÖMÄNYTJOPUHUSAIRAAANHITAASTI

VIRKAILIJA

Hitaammin.

HASSAN

Tositarinat taas patoutuvat mielen sopukoihin, joissa pakolainen saa elätellä salaisimpia muistojaan.

PAKOLAINEN

Kuuleehan tuo mitä minä sanon.

HASSAN

Pyydä sitä puhumaan nopeempaa, niin sitten onnistuu.

VIRKAILIJA

Puhu nopeampaa.

PAKOLAINEN

Anon turvapaikkaa..

VIRKAILIJA

Hassan sinähän haiset viinalle.

HASSAN

Eikun uutta partavettä vaan.

PAKOLAINEN

Anon maastanne turvapaikkaa koska..

HASSAN

Kaksi päivää sitten tänne Helsinkiin tuli irakilaispakolainen.

PAKOLAINEN

Anon turvapaikkaa..

HASSAN

Syystä...?

PAKOLAINEN

Että haluan nukkua.

HASSAN

Voisko joku herättää hänet? HERÄTTÄKÄÄ HÄNET

VIRKAILIJA

Uusi tulokas vietiin vastaanottokeskukseen, jossa hänelle tehtiin lääkärintarkastus. Hän kärsi vaikeasta ahdistuksesta ja vainoharhaisuudesta.

PAKOLAINEN

Ei ei ei en halua.

HASSAN

Sitten hän istuu Maahanmuuttoviraston virkailijan juttusilla.

VIRKAILIJA

Ja kertoo tarinaansa hurjan vauhdikkaasti.

PAKOLAINEN

Ne kertoivat myyneensä minut jollekin toiselle ryhmälle. Olivat intoa piukassa..

HASSAN

Joskus tositarina ja arkistotarina voivat sulautua yhteen.

PAKOLAINEN

..istuivat ja kittasivat viskiä läpi yön..

HASSAN

Sulautua yhteen niin, että on turha yrittää saada selville, kumpi on kumpi.

PAKOLAINEN

Kerronko minä vain en? Ne tarjosivat mullekin lasillista, mutta mä kieltäydyin, vetosin siihen että pidän kiinni uskonnon määräyksistä.

HASSAN

Otetaan alusta.

3

PAKOLAINEN

Joo ilman muuta. Olin töissä ambulanssikuskina. Pitäiskö puhua nopeempaa? Sinä kirottuna jääkylmänä yönä mut sitten siepattiin. Meidät oli passitettu ajaan Tigriksen rannalle. Se oli alkutalvee 2006. Joenpenkalla seiso poliiseja ringissä.

POLIISI 1

Mikä maksoi?

PAKOLAINEN

Ei voinut ajaa nopeempaa, tiet oli ihan kuravelliä.

POLIISI 2

Jaaha.

PAKOLAINEN

Siellä sato kaatamalla. Mitä täällä on tapahtunut?

POLIISI 1

Kuusi ruumista. Päät poikki.

PAKOLAINEN

Okei. Missä päät on?

POLIISI 2

Säkissä.

PAKOLAINEN

Jaaha. Pakkaa noi, minä otan pä. Mestari.

HASSAN

Pomoa sanottiin Mestariksi.

PAKOLAINEN

Mestari piti itseään filosofina ja taiteilijana.

MESTARI

Synnyin vain väärään maahan.

PAKOLAINEN

Kuten hän sen sanoi. Bagdadin yö oli synkkä. Kaukaa kuulu laukauksia, jossain pörräsi helikopteri, ei muuta ääntä. Minne helikopterit ovat matkalla?

MESTARI

Amerikkalaiset lentävät vihreän vyöhykkeen yläpuolella.

PAKOLAINEN

Se avasi säkin ja katso sisään taskulampun valossa. Sisältä tuijotti kuusi päätä.

POLIISI 1

Jaaha.

MESTARI

Uskonoppineita.

MESTARI

Verenvuodatus ja taikausko ovat universumin alkulähde. Ei ihminen ole ainoa olento, joka tappaa ruoan, rakkauden tai vallan takia. Niin eläimetkin viidakossa tekevät. Mutta ihminen on ainoa joka tappaa uskon tähden.

HASSAN

Puhu ihan hitaasti.

PAKOLAINEN

Mutta ihminen on ainoa joka tappaa uskon tähden..

MESTARI

Ihmisyyden probleemaan ei ole muuta ratkaisua kuin jatkuva kauhu.

HASSAN

Kauhu.

VIRKAILIJA

Mitä?

HASSAN

Kauhu.

VIRKAILIJA

Niin joo se.

PAKOLAINEN

Me lähdettiin Marttyyrisillan suuntaan, ja mä huomasin, että se ambulanssi jonka kyydissä Mestari oli oli hävinnyt näkyvistä. Huomasin sivupeilistä poliisiauton. Pysähdyin tien sivuun keskellä siltaa.

SIEPPAAJA 1

Ulos autosta. Laita tuolle side silmille.

SIEPPAAJA 2

Abu Jihad, Abu Jihad.

SIEPPAAJA 3

Sitten takaluukkuun.

HASSAN

Muistiin.

Minut on siepattu, ja ne aikovat katkaista kaulani.

SIEPPAAJA 2

Istumaan siitä idiootti. Tunnetko tän veitsen. TUNNETKO TÄN VEITSEN

SIEPPAAJA 3

Aja.

HASSAN

Kuvittelin eteeni kaikki ne tuntemattomaksi silvotut ruumiit joita olin kuljettanut ambulanssissa siitä lähtien kun Bagdad oli miehitetty. Näin pimeydessä, miten Mestari poimisi roskakasan päältä syliinsä oman irti leikatun pääni.

POLIISI 1

Mestari taisi olla teikäläiseen kiintynyt.

POLIS 2

Nytpä ei ole tosta ruskeesta kielestä enää iloa. Kaikki nauravat.

SIEPPAAJA 1

Ulos ja heti, saasta!

SIEPPAAJA 2

Siihen. Polvilles.

SIEPPAAJA 3

POLVILLES POLVILLES

SIEPPAAJA 1

LYÖ SITÄ NYT VAAN

SIEPPAAJA 2

MAAHAN, IDIOOTTI

SIEPPAAJA 1

SIDE VEKS

SIEPPAAJA 2

NÄETKÖ TÄN VEITSEN, NYT LÄHTEE KAULA AUKI NYT LÄHTEE KAULA AUKI

PAKOLAINEN

Mulla on kolme lasta. Olen jumalaapelkäävä mies. En kuulu mihinkään puolueeseen enkä mihinkään uskonnolliseen ryhmään.

SIEPPAAJA 1

Vedä siltä kaula auki

PAKOLAINEN

EI EI ÄLÄ ÄLKÄÄ EI Herran tähden, minä vaan ajan ambulanssia. Ajoin jo ennen sotaa. Vannon Jumalan ja profeetan kautta.

SIEPPAAJA 4

Eihän me sitten kaulaa katkaista, jos herra suostuu yhteistyöhön ja on kiltisti.

PAKOLAINEN

Kiltisti?

SIEPPAAJA 1 levittää auki mustan banderollin, jolle on kirjoitettu Koraanin säkeitä valkoisella.

SIEPPAAJA 4

No niin, tästä univormu päälle.

PAKOLAINEN

Irakin armeijan univormu.

SIEPPAAJA 4

Missä ne päät on?

SIEPPAAJA 3

Tässä näin.

SIEPPAAJA 4

Hirvee haju.

SIEPPAAJA 3

No säkki loju koko päivän siellä rannalla ennen kuin ne kävi syöttiin ja tuli sinne.

SIEPPAAJA 1

Mihin kamera?

SIEPPAAJA 2

Tähän mun viereeni. Sitten pinoot päät tuon eteen.

SIEPPAAJA 4

Tässä on lappu.

SIEPPAAJA 2

Kun sanon "otto" niin luet mitä siihen on kirjoitettu. Tehdään susta filmitähti.

SIEPPAAJA 1

Tiedät varmaan miten käy, jollet tottele?

PAKOLAINEN

Viillätte multa kurkun auki.

SIEPPAAJA 2

Ehkä me viilletään se auki joka tapauksessa.

PAKOLAINEN

Kuka sä oot? Ihan tuttu ääni.

SIEPPAAJA 2

Katkase sen kaula.

PAKOLAINEN

Ei ei.

JOKU

Mikä on, Hassan?

HASSAN

En saa unta.

JOKU

Mitä sä juot?

HASSAN

Ihan mitä IHAN MITÄ VAAN

SIEPPAAJA 2

Hiljaisuus. Otto.

PAKOLAINEN

En mä näe lukea.

SIEPPAAJA 2

Te häikäsette sen silmiä.

JOKU

Älä juo enempää.

SIEPPAAJA

Hiljaisuus, otto.

PAKOLAINEN

Olen Irakin armeijan upseeri. Päät edessäni kuuluvat muille upseereille. Yhdessä näiden asetovereideni kanssa olen tehnyt rynnäköitä ihmisten koteihin, raiskannut naisia ja kurittanut viattomia kansalaisia. Meille luvattiin myös runsas rahallinen palkkio, jos tappaisimme korkearvoisen amerikkalaisen päällystön jäsenen.

JOKU

Herää Hassan.

HASSAN

En minä nukahtanut. Minä pyörryin.